

فهرست مطالب

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
بخش اول: بازیگران فضای مجازی، مصادیق، منابع، مبانی و محدودیت‌های	
۲۱.....	مسئولیت مدنی
فصل اول: مفهوم، ماهیت و خصوصیات فضای مجازی و جایگاه آن در مقررات	
۲۳.....	موضوعه
۲۳.....	مبحث اول: مفهوم فضای مجازی
۲۴.....	گفتار اول: فضای مجازی
۲۶.....	گفتار دوم: رایانه و اینترنت
۲۷.....	مبحث دوم: ماهیت فضای مجازی
۲۷.....	گفتار اول: ماهیت فنی
۲۷.....	گفتار دوم: ماهیت حقوقی
۲۹.....	مبحث سوم: اقتضائات و خصوصیات فضای مجازی
۳۰.....	گفتار اول: خصوصیات فضای مجازی
۳۰.....	بند اول: ناملموس بودن فضای مجازی
۳۱.....	بند دوم: دسترسی آسان و سریع به قلمرو بی محدودیت
۳۱.....	بند سوم: تخصصی بودن فضای مجازی
بند چهارم: غیر قابل کنترل بودن فضای مجازی در نتیجه فقدان یک حاکم	
۳۲.....	مرکزی
۳۳.....	بند پنجم: هویت پنهان یا دروغین حاضران و بازیگران فضای مجازی
۳۴.....	گفتار دوم: اقتضائات فضای مجازی
بند اول: وسعت ضرر ناشی از فعل زیانبار و عدم امکان مهار واقعی یا فوری	
۳۴.....	خسارات
۳۴.....	بند دوم: سهولت شناسایی و دسترسی سریع به اطلاعات
۳۵.....	بند سوم: فرایندگی لحظه ای زیان وارده و بقای پدیده زیانبار
۳۵.....	بند چهارم: تعاملی بودن فضای مجازی
۳۶.....	بند پنجم: کارکرد رسانه ای فضای مجازی
۳۶.....	مبحث چهارم: وضعیت حقوقی فضای مجازی در ایران
۳۷.....	گفتار اول: مقررات جاری

- گفتار دوم: ایجاد نقطه تماس بین المللی (دسترسی به اینترنت) ۳۸
- فصل دوم: بازیگران حاضر در فضای مجازی و مصادیق موجد مسئولیت ۴۰
- مبحث اول: واسطه‌های اینترنتی ۴۰
- گفتار اول: ایجاد کنندگان نقطه تماس بین المللی یا تامین کنندگان خدمات
- دسترسی ۴۱
- گفتار دوم: ارائه دهندگان خدمات اینترنتی (رساها) ۴۲
- گفتار سوم: ارائه دهندگان خدمات میزبانی یا دایر کنندگان سایت‌ها ۴۳
- گفتار چهارم: تامین و تولید کنندگان محتوی ۴۴
- گفتار پنجم: ارائه دهندگان خدمات برخط ۴۵
- مبحث دوم: کاربران ۴۶
- مبحث سوم: مصادیق عمده موجد مسئولیت مدنی در فضای مجازی ۴۷
- گفتار اول: مصادیق موجد مسئولیت مدنی ناشی از نقض مالکیت فکری ۴۷
- بند دوم: نقض علائم تجاری ۵۰
- بند سوم: نقض نام‌های دامنه ۵۲
- بند چهارم: بی‌مبالاتی در تولید نرم افزارها و طراحی سیستم‌های معیوب ۵۴
- گفتار دوم: جرائم علیه داده‌ها و سیستم‌های ارتباطی ۵۵
- بند اول: نقض حریم خصوصی ۵۵
- بند دوم: سرقت اینترنتی ۶۳
- بند سوم: هتک حرمت ۶۵
- بند چهارم: انتشار ویروس رایانه ای ۶۷
- بند پنجم: حملات سایبری ۶۸
- بند ششم: تبلیغات دروغین ۷۰
- بند هفتم: پیوندهای غیر مجاز ۷۱
- فصل سوم: محدودیت‌های اعمال قواعد مسئولیت مدنی در فضای مجازی ۷۳
- مبحث اول: فضای مجازی و اقتضای رسانه ۷۳
- گفتار اول: فضای مجازی بعنوان رسانه ۷۴
- گفتار دوم: اقتضات رسانه در فضای مجازی ۷۵
- مبحث دوم: پیشگیری از تحقق مسئولیت مدنی در فضای مجازی ۷۷
- گفتار اول: راهکار تقنینی ۷۸
- گفتار دوم: راهکار فنی ۷۸
- بند اول: ایجاد پالایه (فیلترینگ) ۷۹
- بند دوم: ترتیب صدور مجوز ۷۹
- بند سوم: گواهی و استاندارد سازی خدمات و اطلاعات ۸۰

فهرست مطالب □ ۷

- گفتار سوم: معایب پیشگیری وضعی از تحقق مسئولیت مدنی در فضای مجازی ۸۱
- گفتار چهارم: مسئولیت مدنی و گردش اطلاعات در فضای مجازی ۸۳
- بند اول: ضعف زیرساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات الکترونیک ۸۴
- بند دوم: خطر پذیری داده های الکترونیک ۸۵
- فصل چهارم: منابع و مبانی مسئولیت مدنی قابل اعمال در فضای مجازی ۸۷
- مبحث اول: منابع مسئولیت مطابق قانون مدنی و قانون مسئولیت مدنی ۸۷
- گفتار اول: غصب در فضای مجازی ۸۸
- گفتار دوم: اتلاف در فضای مجازی ۸۹
- گفتار سوم: تسبیب در فضای مجازی ۹۲
- گفتار چهارم: استیفا در فضای مجازی ۹۴
- گفتار پنجم: منابع مسئولیت مطابق قانون مسئولیت مدنی ۹۴
- مبحث دوم: مبانی سنتی مسئولیت مدنی ۹۵
- گفتار اول: نظریه خطر ۹۶
- گفتار دوم: نظریه تقصیر ۹۸
- گفتار سوم: نظریه تضمین حق ۹۹
- گفتار چهارم: نظریه قابلیت انتساب عرفی ۱۰۰
- گفتار پنجم: نظریه رفاه و خیر ۱۰۱
- گفتار ششم: نظریه لاضرر ۱۰۲
- بند اول: مفهوم ضرر و ضرار ۱۰۳
- بند دوم: مفهوم لا در قاعده ۱۰۴
- گفتار هفتم: جمع بندی نظریات ۱۰۵
- بخش دوم: مبانی مسئولیت مدنی بازیگران حاضر در فضای مجازی ۱۰۹**
- فصل اول: نظریه ها و اشکال مسئولیت مدنی در فضای مجازی ۱۱۱
- مبحث اول: نظریه های رایج ۱۱۱
- گفتار اول: نظریه رادیکال ۱۱۱
- گفتار دوم: نظریه حقوق فضای مجازی ۱۱۳
- گفتار سوم: نظریه تلفیقی ((تلفیق حقوق و فناوری)) ۱۱۳
- گفتار چهارم: نظریه استفاده از نهادهای حقوق سنتی ۱۱۴
- گفتار پنجم: نظریه کنترل از طریق وضع معاهدات بین المللی ۱۱۴
- مبحث دوم: اشکال مسئولیت مدنی بازیگران در فضای مجازی ۱۱۶
- گفتار اول: واسطه بعنوان مسبب ۱۱۶
- گفتار دوم: واسطه بعنوان مباشر ۱۱۷

- فصل دوم: مبانی مسئولیت واسطه‌ها در قبال اعمال زیانبار کاربران..... ۱۱۹
- مبحث اول: مبنای تقصیر در ارتباط با وظایف ذاتی واسطه‌ها ۱۱۹
- گفتار اول: حقوق ایران ۱۲۰
- گفتار دوم: حقوق آمریکا ۱۲۴
- بند اول: عمل واسطه بعنوان دریافت کننده و انتقال دهنده خودکار اطلاعات به دستور کاربر ۱۲۶
- بند دوم: عمل واسطه بعنوان ذخیره کننده موقت و خودکار محتوی ۱۲۶
- بند سوم: عمل واسطه بعنوان میزبان اقدامات کاربران در ارسال و دریافت اطلاعات ۱۲۷
- بند چهارم: عمل واسطه به عنوان موتورهای جستجو و ارائه دهنده اطلاعات ۱۲۷
- بند پنجم: مسئولیت نیابتی ۱۲۹
- بند ششم: مسئولیت مشارکتی ۱۳۱
- مبحث دوم: شرایط احراز تقصیر ۱۳۴
- گفتار اول: کنترل محتوی ۱۳۵
- بند اول: تبیین نقش واسطه به عنوان ناشر ۱۳۵
- بند دوم: تبیین فعالیت واسطه به عنوان توزیع کننده ۱۳۸
- بند سوم: تبیین فعالیت واسطه به عنوان حمل کننده عمومی ۱۳۹
- گفتار دوم: وظیفه حذف محتوا ۱۴۱
- مبحث سوم: مسئولیت واسطه‌ها بر مبنای خطر در فضای مجازی ۱۴۴
- گفتار اول: خطرناک بودن ماهیت فعالیت ارائه کنندگان خدمات اینترنتی ۱۴۵
- گفتار دوم: ایجاد خطر در برابر انتفاع ۱۴۶
- گفتار سوم: توان کنترل اعمال مضر کاربران و نظارت بر منبع خطر ۱۴۶
- مبحث چهارم: مبنای مسئولیت واسطه‌ها بر مبنای فرض تقصیر در فضای مجازی ۱۴۸
- مبحث پنجم: مسئولیت مطلق واسطه‌ها ناشی از فعل غیر در فضای مجازی ۱۵۰
- فصل سوم: مبانی مسئولیت واسطه‌ها در قبال اعمال زیانبار مستقیم ۱۵۳
- مبحث اول: مسئولیت واسطه‌ها در قبال اعمال مستقیم مبتنی بر نظریه تقصیر ۱۵۴
- گفتار اول: حقوق ایران ۱۵۴
- گفتار دوم: حقوق اروپا ۱۵۵
- گفتار سوم: سایر نظام‌های حقوقی ۱۵۶
- مبحث دوم: مسئولیت واسطه‌ها در قبال اعمال مستقیم مبتنی بر نظریه خطر ۱۶۲
- گفتار اول: حقوق ایران ۱۶۲
- گفتار دوم: حقوق اروپا ۱۶۴
- فصل چهارم: مبانی و شرایط مسئولیت مدنی دولت در فضای مجازی ۱۶۹

فهرست مطالب □ ۹

۱۶۹.....	مبحث اول: مسئولیت مدنی دولت در قبال اعمال زیانبار در فضای مجازی
۱۷۲.....	گفتار اول: مسئولیت مدنی ناشی از حملات سایبری
۱۷۳.....	گفتار دوم: مسئولیت مدنی داخلی و بین المللی دولت
۱۷۳.....	بند اول: مسئولیت بین المللی دولت‌ها
۱۷۵.....	بند دوم: مسئولیت مدنی داخلی دولت
۱۷۶.....	گفتار سوم: مسئولیت مدنی دولت ناشی از اعمال خود
۱۷۶.....	بند اول: مسئولیت ناشی از اعمال حاکمیت
۱۷۷.....	بند دوم: مسئولیت مدنی دولت ناشی از اعمال تصدی
۱۷۸.....	گفتار چهارم: مسئولیت مدنی دولت ناشی از اعمال سایرین
۱۷۸.....	بند اول: مسئولیت ناشی از اعمال کارگزاران
۱۸۳.....	بند دوم: مسئولیت مدنی دولت ناشی از اعمال اشخاص خصوصی
	فصل پنجم: تطبیق مبانی و ارکان مسئولیت مدنی بر عملکرد بازیگران حاضر در فضای مجازی
۱۸۸.....	مبحث اول: تطبیق مبانی سنتی مسئولیت مدنی سنتی بر عملکرد بازیگران حاضر در فضای مجازی
۱۸۸.....	گفتار اول: مبنای مسئولیت مدنی رساها
۱۹۱.....	گفتار دوم: مبنای مسئولیت مدنی مدیران و دایر کنندگان سایت‌ها
۱۹۵.....	گفتار سوم: مبنای مسئولیت مدنی ارائه دهندگان محتوی
۱۹۸.....	گفتار چهارم: مبنای مسئولیت مدنی کاربران
۱۹۸.....	بند اول: کاربر تولید کننده محتوا
۱۹۸.....	بند دوم: کاربر مصرف کننده محتوا
۲۰۲.....	مبحث دوم: تطبیق ارکان سنتی مسئولیت مدنی در فضای مجازی
۲۰۲.....	گفتار اول: ضرر در فضای مجازی
۲۰۶.....	گفتار دوم: فعل زیانبار و سببیت در فضای مجازی
۲۰۶.....	بند اول: فعل زیانبار در فضای مجازی
۲۰۹.....	بند دوم: سببیت در فضای مجازی
۲۱۳.....	نتیجه گیری و پیشنهادات
۲۲۰.....	منابع و ماخذ